

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 1 februari 1923 kl. 4 e. m.

Konstitutionsutskottets memorial i anledning av första kammarens remiss av viss del av motion nr 62 av herr Lyberg om avskaffande av allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 62, har herr Lyberg hemställt, »att riksdagen ville besluta, att de personliga skatterna, allmänna sjukvårdsavgiften och folkskoleavgiften icke må påföras för tiden efter 1924 års ingång, samt att förty efter samma tid skola upphöra att gälla dels vad i kungl. kungörelsen den 26 augusti 1873 med däri sedermera gjorda ändringar och i § 47 av lagen om landsting den 21 mars 1862 finnes stadgat om en allmän sjukvårdsavgift, dels och vad i 58 § av Kungl. Maj:ts förnyade stadga den 26 september 1921 angående folkundervisningen i riket samt i lagen om folkskoleväsendet i vissa städer den 25 juni 1909 är föreskrivet om rätt för skoldistrikt att upptaga en särskild avgift», ävensom anhållit, att, för den händelse vederbörande utskott skulle tillstyrka bifall till motionen, förslag till de ändringar i författningarnas text, som må anses erforderliga, måtte av utskottet utarbetas.

Ifrågavarande motion har, såvitt den avser kungörelsen den 26 augusti 1873 angående kurhusavgiftens upphörande och införande av en allmän sjukvårdsavgift, hänvisats till bevillningsutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

Då förevarande motion, i vad den avser stadgan angående folkundervisningen i riket § 58, hänvisats till konstitutionsutskottet, torde detta hava skett på den grund, att nämnda stadgande, som avser den s. k. folkskoleavgiften, ansetts vara av kommunallags natur. Uppenbarligen är det av enahanda skäl som motionen i vad den berört förordningen om landsting och lagen om folkskoleväsendet i vissa städer hänvisats till konstitutionsutskottet.

Vad först angår den i stadgan angående folkundervisningen i riket förekommande föreskriften om folkskoleavgift, har denna föreskrift icke sin plats i de egentliga kommunalförfattningarna och kan icke anses innebära ändring i, tillägg till eller utbrytning ur dessa författningar. Vid sådant

förhållande finner utskottet motionen i nu berörda del icke falla inom området för utskottets i § 38 riksdagsordningen angivna verksamhet.

Då vidare motionären allenast förutsatt som möjligt, att ändring i vissa kommunallagar skulle erfordras, men icke härom framställt något yrkande och då, så vitt utskottet kan finna, ett upphävande av de avgifter, som av motionen beröras, icke nödvändiggör någon ändring i kommunallags text, samt motionen sålunda enligt utskottets mening icke heller i övrigt faller inom omfånget för konstitutionsutskottets i § 38 riksdagsordningen angivna verksamhet, föränlåtes utskottet att till första kammaren återlämna motionen i de delar den blivit till utskottet hänvisad, vilket utskottet får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 1 februari 1923.

På konstitutionsutskottets vägnar:

SAM. CLASON.

Närvarande: herrar *Clason*, *Engberg**, *Hellberg*, *Thulin*, *K. J. Ekman*, *Reuterskiöld*, *G. W. Hansson*, *Lyberg**, *Stendahl**, *Almkvist**, *Larsén*, *Sävström*, *Magnusson* i Tumhult, *Jansson* i Edsbäcken, *Vennerström*, *Nilsson* i Antnäs, *K. A. Westman*, *Bäckström*, *Karlsson* i Vadstena* och *Pehrsson* i Göteborg*.

* Ej närvarande vid memorialets justering.

Reservation

av herr *Clason*, som med instämmande av herrar *K. J. Ekman* och *Magnusson* i Tumhult anfört:

»Lika med utskottets majoritet har jag ansett, att herr *Lybergs* motion, nr 62, icke tillhör konstitutionsutskottets handläggning i den del, vari den avser upphävande av vad i § 58 av stadgan den 26 september 1921 angående folkundervisningen i riket finnes stadgat om rätt för skoldistrikt att upptaga en särskild avgift, folkskoleavgiften. Däremot synes mig uppenbart, att motionen bör av utskottet handläggas, för så vitt den ifråga-

sätter ändring, vad angår sjukvårdsavgiften, av § 47 av förordningen om landsting och, vad beträffar folkskoleavgiften, av lagen om folkskoleväsendet i vissa städer, § 1.

Formuleringen av de båda sistnämnda lagrummen är sådan, att enligt min uppfattning dessa lagrum icke böra bibehållas oförändrade, om sjukvårdsavgiften, resp. folkskoleavgiften skulle borttagas. I landstingsförordningen § 47 heter det sålunda, sedan de allmänna grunderna för uttaxering av landstingsmedel behandlats:

»dock att, med undantag för den i särskild författning stadgade sjukvårdsavgiften, ingen personlig eller efter matlag utgående avgift må av landstinget beslutas».

I lagen om folkskoleväsendet i vissa städer, § 1, heter det på likartat sätt, sedan i allmänhet hänvisats till sättet för uttagande av kommunalutskylder:

»dock att vederbörande skoldistrikt bibehållas vid den dem enligt gällande folkskolestadga tillkommande rätt att, såsom bidrag till kostnaderna för skolväsendet, av var och en, som erlägger mantalspenningar, upptaga en särskild avgift».

Att behålla dessa lagrum oförändrade, om man helt avskaffar sjukvårdsavgiften resp. folkskoleavgiften, synes mig oegentligt och olämpligt.

Utskottet vill nu göra gällande, att motionären allenast »*förutsatt som möjligt*», men icke *yrkat* någon ändring uti nu ifrågakvarande lagrum, och att ett bifall till hans förslag om avgifternas upphävande icke *nödvändiggör* någon sådan ändring. Om motionären icke skulle avsett, att sagda lagrum borde ändras, förefaller det egendomligt, att han överhuvud omnämnt dem i sin motion och upptagit dem bland de författningsbestämmelser, om vilka han yrkar, »att riksdagen ville besluta» eller att de »skola upphöra att gälla», och att han tillika anhållit, att vederbörande utskott ville utarbeta »förslag till de ändringar i författningarnas text», som kunde finnas erforderliga, därest motionens huvudyrkande bifölles. Förslag, som ifrågasätta ändring av dessa lagrum, måste sålunda anses vara i motionen framburna. Och dessa förslag tillhöra grundlagsenligt konstitutionsutskottets handläggning.

Huruvida dessa förslag sedermera — förutsatt att riksdagen besluter avgifternas upphörande — böra anses utmynna i en hemställan från utskottets sida, att de ifrågakvarande lagrummen skola ändras, eller att de, även efter avgifternas bortfallande, böra kvarstå oförändrade, är en fråga för sig, som den remitterande kammaren icke haft att bedöma, då kammaren fattade beslut om motionens remitterande. Utskottet har icke heller haft att i detta sammanhang avgöra detta spörsmål. Redan möjligheten,

att en sådan ändring kan befinnas önskelig, är tillräcklig, för att motionärens förslag därutinnan bort till konstitutionsutskottet hänvisas.

Jag har därför inom utskottet yrkat, att utskottet skulle till första kammaren återlämna nu ifrågavarande motion, nr 62, endast i den del, vari den avser upphävande av vad i § 58 av stadgan den 26 september 1921 angående folkundervisningen i riket finnes stadgat om rätt för skoldistrikt att upptaga en särskild avgift.»
